

Ενδεικτικές απαντήσεις

A1. Γλαύκων: Έπειτα (μα πώς), είπε, θα αδικήσουμε αυτούς και θα τους κάνουμε να ζουν χειρότερα, ενώ είναι δυνατόν σ' αυτούς (να ζουν) καλύτερα;
Σωκράτης: Ξέχασες πάλι, φίλε μου, είπα εγώ, ότι ο νόμος δεν ενδιαφέρεται γι' αυτό, πώς δηλαδή μια συγκεκριμένη κοινωνική τάξη θα ευτυχήσει υπερβολικά μέσα στην πόλη, αλλά προσπαθεί να βρει τρόπο να επιτευχθεί αυτό για ολόκληρη την πόλη, ενώνοντας σε ένα αρμονικό σύνολο τους πολίτες με την πειθώ και τη βία, κάνοντας να μοιράζονται μεταξύ τους την ωφέλεια την οποία ο καθένας είναι σε θέση να προσφέρει στο σύνολο και ο ίδιος διαμορφώνοντας τέτοιους πολίτες μέσα στην πόλη, όχι για να τους αφήνει να πηγαίνουν, όπου θέλει ο καθένας, αλλά για να τους χρησιμοποιεί ο ίδιος ως δεσμούς που ενώνουν την πόλη.

B1. Ο Γλαύκωνας αναρωτιέται με έντονη έκπληξη αν είναι δίκαιο για τους φιλοσόφους να εξαναγκαστούν να ασκήσουν την εξουσία στην πόλη, ενώ δεν το επιθυμούν. Κατά τη γνώμη του, αυτό **δεν είναι δίκαιο**, γιατί, αν απαρνηθούν τις φιλοσοφικές τους αναζητήσεις και τη γαλήνια ζωή τους για να ασχοληθούν με τα κοινά, θα γίνουν δυστυχημένοι. Ο Γλαύκων, λοιπόν, **βλέπει το δίκαιο από τη σκοπιά του ατομικού συμφέροντος** και θεωρεί ότι είναι άδικο να παραγνωρίζεται η επιθυμία του ατόμου. Άλλωστε, κατά τον Γλαύκωνα, (όπως αναφέρεται και στην εισαγωγή του σχολικού εγχειριδίου) η δικαιοσύνη είναι μια υποκριτική κοινωνική σύμβαση που επιβάλλεται από τους πολλούς για την αυτοπροστασία τους. Επανέρχεται από τον Γλαύκωνα εδώ το ζήτημα που έχει θέσει και στο 360C της Πολιτείας, *Το δακτυλίδι του Γύγη:* «Γιατί κάθε άνθρωπος πιστεύει πως η αδικία τον ωφελεί ως άτομο πολύ περισσότερο από τη δικαιοσύνη». Ο Γλαύκωνας εκφράζοντας μια ατομοκεντρική αντίληψη αδυνατεί να δει τη γνώση ως προϋπόθεση υπέρβασης της ατομικής συνείδησης προς την κατεύθυνση της κοινωνικής συνείδησης και της αναγνώρισης της σχετικής προτεραιότητας που έχει το καλό της πολιτικά οργανωμένης κοινωνίας σε σχέση με το άτομο.

Ο Σωκράτης αντικρούει την άποψη του Γλαύκωνα και του υπενθυμίζει ότι τελικός και κορυφαίος σκοπός του Νόμου, τον οποίο προσωποποιεί, **είναι η ευδαιμονία όλης της πόλης** και όχι μόνο μιας ομάδας. Βλέπει, λοιπόν, το δίκαιο από τη σκοπιά του συλλογικού συμφέροντος και εκφράζει κοινωνιοκεντρικές αντιλήψεις για την πολιτική οργάνωση της πόλης - κράτους. Συλλαμβάνει ο Σωκράτης την ουσία της ένστασης του Γλαύκωνα και απαντά προβάλλοντας το γενικό καλό της πολιτικά οργανωμένης κοινότητας ως αγαθό επιβαλλόμενο από τον Νόμο.. Σ' αυτό το σημείο πρέπει να επισημανθεί η πολύ μεγάλη σημασία που είχε ο νόμος για τον Πλάτωνα, κάτι που φαίνεται και στον διάλογο *Κρίτων*. Εκεί, ο νόμος προσωποποιείται και συνδιαλέγεται με τον Σωκράτη. Ο μύθος αυτός εκφράζει τη θεμελιώδη θεωρία του «Κοινωνικού συμβολαίου». Σύμφωνα μ' αυτό, κάθε πολίτης που νοιάζεται για την πόλη του οφείλει να τηρεί τους νόμους και να παραμερίζει το προσωπικό του συμφέρον, για να εξασφαλίσει τη συνοχή και την ομαλή συμβίωση μέσα σ' αυτή. Αυτή τη στάση, άλλωστε, ακολούθησε μέχρι το τέλος της ζωής του και ο ίδιος ο Σωκράτης και το ίδιο θεωρεί ότι πρέπει να κάνουν και οι φιλόσοφοι.

B2. Ο Πλάτωνας διατείνεται στο έργο του *Νόμοι* πως ο άριστος νομοθέτης συνδυάζει την πειθώ με τη βία ,εφαρμόζοντας τη μεν πρώτη στους πεπαιδευμένους πολίτες ενώ τη δεύτερη στον άπειρον παιδείας όχλον.Στο παρόν απόσπασμα της Πολιτείας οι δύο αυτές αντιθετικές δυνάμεις λειτουργούν ως τα μέσα που χρησιμοποιεί ο νόμος προκειμένου να συνενώσει τους πολίτες σε ένα αρμονικό σύνολο(συναρμόττων)ώστε να πραγματοποιηθεί πληρέστερα η ομαλή συμβίωση μέσα στη πόλη και κατ'επέκταση η ευδαιμονία.Όταν οι πολίτες υπακούουν αναντίρροπα στις επιταγές του νόμου τότε μπορούμε να πούμε πως η πειθώ έχει επιτελέσει στο έπακρο το έργο της.Αντίθετα,στην περίπτωση που οι πολίτες αρνούνται να δεχτούν τα λογικά επιχειρήματα του νόμου τότε αυτός προκρίνεται να τους εξαναγκάσει (ανάγκη) ,επιβάλλοντας ποινές και κυρώσεις.Μια τέτοια εκδοχή όμως δε συνάδει με την έννοια της δημοκρατίας αλλά παραπέμπει σε αυταρχικά καθεστώτα.Το γεγονός ότι ο Πλάτωνας παρουσιάζεται ως υπέρμαχος της βίας και του εξαναγκασμού εξηγείται βάσει των προσωπικών του εμπειριών.Οι αυθαιρεσίες των τριάκοντα τυράννων, η προσπάθειά τους να καταστήσουν συνένοχο στις βιαιοπραγίες τους ακόμα και το Σωκράτη καθώς και η καταδίκη του σε θάνατο τον οδήγησαν στην πεποίθηση ότι όλα τα πολιτεύματα είναι διεφθαρμένα καθώς και στη σύλληψη της ιδεώδους Πολιτείας.Στην Πολιτεία του ο Νόμος δρα αντικειμενικά αλλά όταν διακρίνει πως μπορεί να καταρρεύσει η έννοια της δικαιοσύνης και της αρετής τότε δε διστάζει να προτάξει ακόμα και τη βία προκειμένου να επιτευχθεί η αρμονική συμβίωση των πολιτών.

B3. Σελίδα 90: Η ιδεώδης πολιτεία ενσαρκώνει τις τέσσερις θεμελιώδεις αρετές: είναι σοφή, επειδή οι άρχοντες της (οι φιλόσοφοι - βασιλείς) είναι σοφοί και την καθοδηγούν προς το Αγαθόν. Είναι ανδρεία, επειδή οι φύλακες - επίκουροι είναι ανδρείοι και μπορούν να υπερασπισθούν αφενός την εδαφική της ακεραιότητα και αφετέρου τις αξίες που προβάλλει το εκπαιδευτικό της σύστημα. Κοσμείται από σωφροσύνη (αυτοκυριαρχία και νομιμοφροσύνη), επειδή ανάμεσα στις τρεις τάξεις βασιλεύει η αρμονία, που προκύπτει από την υποταγή της κατώτερης στις ανώτερες. Είναι τέλος η πολιτεία αυτή δίκαιη, επειδή το κάθε στοιχείο εκπληρώνει τη λειτουργία του, χωρίς να παρακωλύει τη λειτουργία των άλλων, με άλλα λόγια: ο καθένας πράττει το έργο που του έχει ανατεθεί και δεν πολυπραγμονεί.

B.4.

σκόπελος:Σκέψαι ,**καταχραστής:** καταχρηῆται,**λήθαργος:** έπελαθόμην

χειραφέτηση: άφιῆ , **ευτράπελος:**τρέπεσθαι ,**ρήτρα:** εἶπον,**νεογνό:** γιγνομένους

εκδοτικός: μεταδιδόναι,**απιστία:**πειθοῖ ,**μεταμέλεια :**μέλει